Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 37 (3552) Варшава, 14 вересня 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото Павла Лози

Новий навчальний рік, нові проблеми. с. 2

Зустріч «Коаліції охочих» у Франції. с. 6

Зустріч культур під знаком Грифа. с. 10

ISSN 027-8254
37
9 770027 825252

eprasa.pl 3d2d5c0476

Павло ЛОЗА
Фото з фейсбук-сторінок шкіл

Новий навчальний рік, нові проблеми

Триває шкільний рік. Говорячи про кількість учнів у школах, де вчать українську мову та проводять навчання предметів українською, ситуація здається стабільною. Але через президентське вето керівництво деяких шкіл стурбоване найближчим майбутнім учнів з України.

Учні та вчителі з Білого Бору

Невизначеність після 30 вересня

На початку нового навчального року набуло чинності розпорядження, яке продовжило правила, що стосуються організації занять у школах для дітей та молоді з України, а також робочого часу вчителів. Воно діятиме до 30 вересня 2025 року.

«На щастя, мені вдалося підписати розпорядження, яке продовжило всі правила до 30 вересня, тому освіта не перебуває у невизначеності до цього періоду», – зазначила міністерка освіти Барбара Новацька, відповідаючи на запитання журналістів Польського пресового агентства про наслідки президентського вето на поправку до закону про допомогу громадянам України.

Міністерка наголосила, що Міністерство внутрішніх справ та адміністрації працює над законопроєктом, який міститиме положення щодо освіти.

– Якщо уряд не зробить нічого, виникнуть великі проблеми. Насправді вони вже є «завдяки» президентському вето, – говорить директорка Ліцею імені Тараса Шевченка у Білому Борі Дорота Стефанська-Джевецька.

Вона зазначає, що це стосується, серед іншого, реєстрації дітей в гуртожитку. Проблема полягає в тому, що на основі номера PESEL з присвоєним статусом «UKR», який офіційно засвідчує право проживання на території Польщі, згідно з вимогами директор української середньої школи повинен реєструвати учнів у гуртожитку на термін понад 31 день.

– Але чинний закон діятиме 30 днів, тобто до кінця вересня. І у нас є проблема, бо в управлінні відмовляються реєструвати дітей на один місяць, – каже директорка ліцею. – Це створює ще одну проблему, адже учні, напевно, муситимуть подавати заяву на отримання карти побуту. Питання в тому, скільки часу це займе.

Дорота Стефанська-Джевецька зазначає, що учні-біженці з України також отримали знижки на оплату проживання в гуртожитку, оскільки школа могла розраховувати на підтримку від воєводи.

– У них буде фінансування до кінця вересня, а що потім? Як учні будуть платити за проживання? А їм хочуть забрати ще «800+», – нагадує вона.

У білобірській середній школі навчається 16 учнів, батьки яких перебувають в Україні. Діти отримали тимчасову опіку в Польщі. Їхніми опікунами стали вчителі навчального закладу.

– Вони реально втекли від війни. Деякі жили в укритті, деякі вже не мають домівок в Україні, а деякі втратили батька. Ми дуже хочемо піклуватися про них, – пояснює ситуацію директорка. – Колись один з моїх учнів сказав, що йому доведеться пропустити школу, бо він хотів попрощатися з батьками, які служать в Україні. Він не бачив їх два роки. Що я можу йому тепер сказати? Куди йому йти?

Своєю чергою директорка Комплексу шкіл імені Мирона Сича в Ґурові-Ілавецькому розповідає про іншу проблему, до якої може призвести президентське вето:

– Цього року до сьомого класу нашої початкової школи прийшло двоє учнів, які протягом перших двох років після приїзду до Польщі через війну в Україні не відвідували польських шкіл. Їхня поведінка чітко показує, як така ізоляція, де немає контакту з однолітками, впливає на дітей. Вони стали асоціальними.

Нагадаємо, що у вересні минулого року для дітей та молоді з України запроваджено обов'язкову освіту, що було пов'язано з можливістю отримання дитячої допомоги «800+». Багато нових учнів тоді почали відвідувати

eprasa.pl 3d2d5c0476

Діти з Ґурова-Ілавецького

польські школи. Питання в тому, чи ті, хто тепер втратить допомогу, продовжуватимуть навчання, чи, однак, «закриються» у своїх домівках.

Шкільна статистика

Цього року в першому класі ліцею Білого Бору навчання розпочало 26 учнів. Разом тут вчиться 74 особи. Українську мову як мову національних і етнічних меншин (3 години на тиждень) відвідує 6 осіб. Крім цього, всі учні ліцею мають 2 години обов'язкової української літератури.

У білобірській Початковій школі імені Тараса Шевченка новий навчальний рік стартував для 60 учнів. У нульовому класі – 4 дітей, у першому – 5.

– Більшість вихованців початкової школи вивчає українську мову як меншинну. У старших класах є кілька учнів-громадян України. Буває, що учні, які родом з України, ідуть до нас після навчання року-двох у польській школі. Пояснювали мені це тим, що в попередньому місці навчання не могли віднайти себе, – зазначає директор білобірської початкової школи Андрій Дрозд.

У Вармінсько-Мазурському воєводстві у Бартошицях садочок при Початковій школі імені Лесі Українки відвідує 11 дітей, зокрема й шестирічки. До першого класу початкової школи на новий навчальний рік набрали 9 учнів.

– Відомо, що з Бартошиць люди виселяються, і коли молодь їде вчитися у більші міста, то не повертається. Загалом на фоні початкових шкіл видно, що у регіоні дітей народжується все менше, – ділиться спостереженнями директорка школи Любомира Тхір. – У середньому ми маємо 9-10 нових учнів щороку. У нас відносно стабільна ситуація.

Загалом початкова школа в Бартошицях налічує 98 школярів. З них 15 дітей – учні, які втекли від війни.

– Це учні старших класів. Мене не хвилюють іспити 8-класників, бо ми з ними працюємо. За більше ніж три роки повномасштабної війни в Україні ми прийняли до школи 80 дітей-біженців. Більшість вернулася в Україну, деякі батьки їдуть під час навчального року до більших міст у пошуку роботи й забирають дітей від нас. Тож ротація є, – повідомляє Любомира Тхір.

У сусідньому Ґурові-Ілавецькому в першому класі початкової школи вчиться 9 учнів, а у всіх класах їх – 74. Ліцей відвідує 117 дітей. До першого класу ліцею набрали 32 особи, й він поділений на дві групи по 15 і 17 школярів.

– Більше класів, більше годин, а отже, більше роботи для вчителів. Але ми майже не набрали нових педагогів. У нас є свої чудові, і ми просто даємо їм можливість більше заробити, – пояснює директорка Марія Ольга Сич.

Переваги поширюються і на учнів. Починаючи з другого року навчання, вони обирають предмети підвищеної складності, які будуть здавати на випускних іспитах. Тому в школі діє Кар'єрний центр, що допомагає обрати профіль.

– Кожен учень може прийти до центру і, наприклад, пройти психологічні тести, щоб визначити свої таланти. У них також є позакласні заняття. Це вже професійна підготовка до вибору галузі навчання, професії чи майбутньої кар'єри, – наголошує директорка.

Більшість учнів, які прийшли до першого класу середньої школи, є представниками української меншини.

– Минулого навчального року в нашій початковій школі вперше були восьмикласники. 80% з них вступили до нашої середньої школи цього року, – розповідає Марія Ольга Сич.

Зовсім інші настрої з цього приводу в Ліцеї імені Маркіяна Шашкевича у Перемишлі. Цьогоріч до першого класу зараховано 8 учнів. Це набагато менше, ніж рік тому, коли у вересні 2024 року до школи прийшло 23 нові ліцеїсти.

– Наші класи невеликі порівняно з іншими школами міста. Тому тут, можна сказати, індивідуальне навчання і учні можуть, наприклад, краще готуватися до іспитів. Однак лише троє наших колишніх восьмикласників продовжили зараз навчання у першому класі ліцею. Шкода, – каже Йоанна Баран, директорка «шашкевичівки». Вона нагадує, що середні бали цьогорічних іспитів зрілості учнів українського ліцею на матурах з польської, математики та англійської мови були вищі, ніж середній показник у Перемишлі, воєводстві й навіть по всій країні.

Всього у ліцеї в Перемишлі – 54 учні. У початковій школі «шашкевичівки» – 180 дітей, зокрема до першого класу прийняли 18 осіб і стільки ж до нульового. Варто зазначити: в державному дитячому садку міста працює українська група, яка налічує 25 вихованців, тобто всі місця зайняті.

У Комплексі шкіл імені Богдана-Ігоря Антонича в Лігниці в перший клас початкової школи прийшло 16 учнів. Це на двоє більше, порівнюючи з минулим роком. Загалом у початковій школі – приблизно 165 дітей. У першому класі ліцею – 23 учні, а всього тут вчиться 86 осіб. Більшість вихованців школи – це громадяни України, які приїхали ще до початку повномасштабної війни, а також після лютого 2022 року.

– Хоча навчальний рік уже розпочався, деякі забирають від нас документи і подають до інших шкіл, а інші йдуть до нас. Тож певна ротація все ще спостерігається, – повідомляють в секретаріаті лігницької школи.

Додамо, що інформацію про кількість учнів зібрано на початку шкільного року. Як наголошують директори, ці дані через ротацію можуть бути неостаточними. ●

eprasa.pl 3d2d5c0476

«Ярмарок Фест» – на місяць раніше

Наймасштабніша українська молодіжна музично-театральна подія Молодіжний ярмарок у Ґданську «JarmaRock FEST» цього року відбудеться не в листопаді, як зазвичай, а 17-18 жовтня.

«Реперка, яка підриває сцени по всій Європі! Нашою хедлайнеркою стала Alyona Alyona! Готові до потужного вибуху? Пам'ятайте: цього року ми зустрінемося 17-18 жовтня, тобто на місяць раніше!» – запрошують організатори вже 49-го Молодіжного ярмарку.

Другим хедлайнером заходу буде SadSvit. Молодий артист з Івано-Франківська започаткував нову хвилю української музики, поєднавши постпанк, інді, електроніку та synth-pop.

У програмі – теж концерти інших українських виконавців: попрок-гурту з Донеччини «Hurtom», інді-поп виконавиць та авторок пісень «Darie Lu», фолькрокового колективу з Підляшшя «Hoyraky», молоді з Ґурова-Ілавецького, що грає у формації «Шаравари» тощо.

Звичайно, на учасників фестивалю чекатимуть супутні події, зокрема АртБокс – творчий простір, де митці різних мистецьких напрямів презентуватимуть свої роботи наживо.

«JarmaRock FEST» традиційно відбудеться в ґданському клубі «B90». Детальна програма цьогорічного фестивалю буде опублікована невдовзі на сайті (jarmarock-fest.com) та фейсбук-сторінці (JarmaRock FEST).

Квитки можна придбати на фейсбук-сторінці (JarmaRock FEST). Для школярів початкових шкіл (діти до 14 років) – вхід вільний.

Празник в селі Журавці

20 вересня (11:00) відбудуться святкові заходи в Журавцях (Люблінське воєводство). У межах святкувань проведуть літургію у місцевій святині (колишній греко-католицькій церкві Воздвиження Чесного Хреста), а після – відслужать панахиду на кладовищах.

Журавці – це село в Томашівському повіті. До війни в ньому мешкало понад дві тисячі українців. Пізніше частину мешканців депортували в Україну. У 1947 році під час акції «Вісла» тих, хто залишився, вивезли на північні землі Польщі.

Під кінець вересня кожного року до Журавців приїжджають колишні жителі та їхні нащадки, переважно з Мазурів та Львівщини, аби раз на рік помолитися у рідній церкві та відвідати своє село. У 2012 році тут відзначали 100-ліття місцевої святині.

До свята проведуть також прибирання кладовищ. Про це протягом років дбає Мирослава Джурко, багаторічна організаторка поїздок до Журавців, батько якої походить із цього села.

Відзначення Дня пам'яті Захисників України у Кракові

У День пам'яті Захисників України, 29 серпня, працівники Генерального консульства України в Кракові разом із представниками української громади, духовенства, краківського осередку «Пласт Краків», краківського гуртка ОУП та ветеранами російсько-української війни вшанували пам'ять полеглих воїнів.

Після богослужіння в греко-католицькому храмі учасники поклали квіти й лампадки до кургану Померлих та інтернованих у таборі №1 «Домб'є» воїнів УГА та УНР (1918-1920 рр.) та до могили полковника Олександра Доценка – генерального ад'ютанта головного отамана військ і флоту УНР Симона Петлюри.

До присутніх звернувся, зокрема, генеральний консул України в Кракові В'ячеслав Войнаровський та колишній голова краківського гуртка ОУП Роман Любінецький. Діяч Об'єднання окреслив історичний аспект цього дня, розповівши про боротьбу українських воїнів у XX столітті й про спадок, який вони залишили сучасним поколінням, а також підкреслив значення збереження національної пам'яті для консолідації української громади за кордоном.

Візит заступника міністра культури України до Перемишля та Юречкової

Український Народний дім у Перемишлі 27 серпня відвідав заступник міністра культури та стратегічних комунікацій України з питань європейської інтеграції Андрій Наджос (на фото в центрі).

Під час зустрічі діячі Перемиського відділу ОУП поговорили про Народний дім, його минуле і плани на майбутнє, а також про можливості співпраці.

«Зустріч з потужною українською громадою в Перемишлі, в історичному українському Народному домі, закладає міцні підвалини для розвитку діалогу з питань спільної історії. І не лише його. Політичних подій в Польщі сьогодні багато, і вони вимагають від нас формування зваженої, мудрої позиції», – написав на своїй фейсбук-сторінці Андрій Наджос.

На зустрічі у НД були присутні теж Святослав Шеремета, голова комісії з питань культури, інформаційної політики та промоції у Львівській обласній раді, та Олександр Стець, голова Спілки українців – «Пам'ять і спадщина».

Варто додати: під час візиту до Підкарпатського воєводства Андрій Наджос разом з українською експедицією відвідав місця, де менше ніж за місяць розпочнуться пошукові та ексгумаційні роботи на території Польщі – село Юречкова, розташоване в ґміні Устрики-Долішні (Бещадський повіт).

Як зазначив у фейсбуці заступник міністра культури України, роботи розпочне українська експедиція, яка шукатиме українських громадян, що стали жертвами подій Другої світової війни.

«Для таких робіт отримані від польської влади усі необхідні дозволи, зараз триває обговорення логістичних

eprasa.pl 3d2d5c0476

деталей для початку робіт», – пише у дописі представник Міністерства культури та стратегічних комунікацій, додавши, що для України діалог з Польщею в питаннях спільної історії – це «однаковий біль і людська трагедія».

«Для поляків важливо вшанувати пам'ять своїх громадян, для українців – своїх. Це і є демонстрація цивілізованого європейського підходу. Це і є частина нашого шляху до Європейського Союзу», – завершив допис Андрій Наджос.

Фото з фейсбук-сторінки Народного дому

Українські події та святкування у Вроцлаві

26 серпня для української громади Вроцлава відбулося одразу кілька символічних подій. Було представлено статуетку першого українського гномика у вишиванці, встановлену на підвіконні Генерального консульства України у Вроцлаві. У події, серед інших, взяли участь генеральний консул України у Вроцлаві Юрій Токар, мер міста Яцек Сутрик, владика Володимир Ющак, вроцлавсько-кошалінський єпископ УГКЦ у Польщі, та Ігор Саламон, голова місцевого гуртка ОУП. Слід зазначити, що вроцлавські гноми сьогодні є невіддільним атрибутом міста. Зараз тут можна знайти понад 400 статуеток.

Крім того, українці та поляки, зокрема представники української громади, посадили на острові Бема дерево, яке стало «символом дружби, співпраці й мостів між українським і польським народами». Про це читаємо на фейсбук-сторінці консульства.

Цього дня відбулося теж вручення подяки від генерального консула України особам, які щодня працюють на благо місцевої української громади та українських бійців.

Додамо, що 24 серпня українська спільнота міста разом із польськими друзями відзначила 34-ту річницю відновлення незалежності України.

Святкування розпочалося з молитви за Україну в греко-католицькій парафії Воздвиження Чесного Хреста під проводом владики Володимира Ющака. Учасники молися за мир, свободу та перемогу, вшанували пам'ять полеглих бійців.

Далі святкова програма продовжилася на острові П'ясек, де відбулося велике родинне свято. У програмі був ярмарок виробів українських майстрів та художників, частування стравами української кухні, ігри, забави та майстер-класи для дітей, також пройшли зустрічі з представниками українських шкіл, дитячих садків і мистецьких студій.

На головній сцені глядачів чекали концерти дитячих та молодіжних колективів і талановитих музикантів.

З вітальним словом виступив Юрій Токар та інші почесні гості на рівні регіональних представників влади Нижньої Сілезії та Вроцлава.

Кульмінацією святкування стало створення «Ланцюга єдності» й розгортання найбільшого у світі українсько-польського прапора.

Під час самого концерту проходив аукціон, а також діяли скриньки для пожертв і QR-коди для донатів на підтримку ініціативи Міністерства закордонних справ України та UNITED24 «Сталеві союзники», скерованої на закупівлю сучасної техніки, яка рятує життя на фронті, вивозить поранених, доставляє спорядження та бере на себе найнебезпечніші завдання.

Відзначенням Дня Незалежності України та іншими українськими подіями, які відбулися під кінець серпня у місті, свою дипломатичну місію завершив генеральний консул України у Вроцлаві.

«Сьогодні ми прощали генерального консула України у Вроцлаві. Пане Юрій Токар, на все добре на новій посаді. Нелегко було Вам у нас в час війни. Ми вдячні за Вашу працю», – написали після прощання діячі гуртка на своїй фейсбук-сторінці.

Фото з фейсбук-сторінки
Генерального консульства України у Вроцлаві

Святкування з нагоди Дня Незалежності України у Лемборку

24 серпня українська громада міста Лемборк (Поморське воєводство) відзначила 34-ту річницю Дня Незалежності України. Святкування розпочалося з літургії за перемогу та мир в Україні, яку відправив отець Олег Гриців, парох парафії святого Дмитрія в Лемборку. Після було відслужено поминальну панахиду за всіх жертв війни – захисників і захисниць та мирних жителів.

Як повідомлено на фейсбук-сторінці домівки у Лемборку, далі на головній площі міста відбувся урочистий концерт до Дня Незалежності України. У заході взяли участь представники місцевого самоврядування, українська громада, жителі міста та регіону.

Виступи розпочалися виконанням польського та українського державних гімнів й молитвою за мир в Україні. Опісля зі словом до присутніх звернулися, зокрема, заступник бургомістра Лемборка Кшиштоф Круль, віцестароста Лемборського повіту Адріан Вента, голова гуртка ОУП у Лемборку Олександр Романко.

Художня частина концерту складалася з віршів і музичних номерів, а також українських народних пісень та танців у виконанні ансамблю «Світанок» й хору «Солокія».

Під час свята гості могли теж подивитися виставку дитячих робіт «Моя країна – Україна».

Фото з фейсбук-сторінки Домівка Лемборк
(автор – Міхал Салата)

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 3d2d5c0476

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**
Фото з сайту Офісу президента України

Зустріч «Коаліції охочих» у Франції

4 вересня в Парижі відбулася зустріч «Коаліції охочих», за підсумками якої 26 країн зголосилися надати певні засоби підтримки або спрямувати до України військовий контингент, проте після закінчення бойових дій.

У засіданні, яке організував у себе президент Франції Емманюель Макрон, особисто взяли участь кілька європейських лідерів, керівництво ЄС (прем'єр Бельгії Барт де Вевер, прем'єр Нідерландів Дік Схооф, прем'єрка Данії Метте Фредеріксен, президент Фінляндії Александр Стубб, прем'єр Польщі Дональд Туск та президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн), президент України Володимир Зеленський, а також ще близько 30 країн, зокрема, дистанційно.

До зустрічі фактично долучилися всі країни Євросоюзу, за винятком Словаччини, Угорщини та Мальти. Окрім членів Євросоюзу, участь у паризькому засіданні взяли Велика Британія, Туреччина, Канада, Австралія, Японія, Нова Зеландія. Захід у Єлисейському палаці відвідав і спецпредставник президента США Стів Віткофф.

Сильна українська армія, безпека на землі, морі і небі

Після зустрічі лідер Франції Емманюель Макрон заявив: «Ми пройшли великий шлях, наші керівники штабів тісно працювали, і сьогодні я можу сказати – ми готові. Сьогодні в нас на столі є політична пропозиція, військова пропозиція і пропозиція, яка виходить від 35 лідерів надати Україні гарантії безпеки».

За його словами, підхід коаліції до гарантій складається з двох елементів.

По-перше, йдеться про відсутність обмежень для формату української армії та її спроможностей. Учасники коаліції хочуть надати Україні можливості відновити армію для того, щоб вона могла стримувати будь-яку потенційну агресію.

«Другий елемент – це сили гарантування безпеки. Сьогодні 26 країн формально ангажувалися (а інші – висловили інтерес) надіслати або контингент в Україну, або внести певні засоби для підтримки цієї коаліції для забезпечення безпеки на морі або в небі», – повідомив Макрон.

Він наголосив, що мета сил гарантування не вести війну проти росії, а гарантувати мир, а також послати стратегічний сигнал, щоб запобігти відновленню боїв.

«Ми визначаємо зараз, де вони будуть позиціонуватися», – додав Макрон.

Зі свого боку голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн зазначила, що за результатами зустрічі учасниками досягнуто домовленості працювати за трьома напрямками. Перший напрямок: посилення української армії та оборонного потенціалу для протидії російському агресору і перетворення України на «сталевого дикобраза». Другий: формування міжнародного контингенту за підтримки США. Третій: зростання оборонного потенціалу самої Європи, аби вона змогла уникати нових конфліктів.

«„Коаліція охочих" – 35 країн, в гарантіях безпеки для України – 26 країн. Це змістовні речі на землі, в небі, на морі, також у кіберпросторі, також це фінансування для нашої армії, – сказав президент України Володимир Зеленський. – Найголовніше – це достатньо сильна українська армія, щоб точно була гарантована наша незалежність, суверенітет України. А отже, це зброя для армії, довгострокове фінансування для української армії. Багато з цих компонентів ми погодили з партнерами за основу».

«Серед гарантій безпеки, які ми бачимо, членство в Європейському Союзі – для нас це обов'язкові економічні, політичні й геополітичні гарантії безпеки. Тому в нашому підході це важливий момент, який винесено в окремий пункт», – додав він.

Іноземний військовий контингент в Україні

За попередніми підрахунками, європейська місія в Україні може складатися з 25 тисяч солдатів. Однак, варто зауважити, що не всі з присутніх на засіданні дали згоду долучитися до гарантування безпеки не лише політичною підтримкою, а й конкретним внеском.

Кілька країн згодні відправити своїх солдатів, коли бойові дії будуть завершені. Серед них Велика Британія, Франція, а також нордичні країни й держави Балтії, Нідерланди, Австралія.

Водночас Німеччина поки що думає. Наразі Фрідріх Мерц послідовно ухиляється від конкретики щодо того, чи погодиться він надіслати війська в Україну, і пояснює: це рішення буде згодом. У тому числі тоді, коли буде більше ясності з форматом участі США у цій спільній місії.

Дехто вже чітко заявив, що їхніх військових в Україні не буде. Зокрема, італійська прем'єр-міністерка Джорджа Мелоні наголосила, що «не має наміру відправляти солдатів до України». І йдеться не лише про участь у воєнних діях чи чомусь подібному – такої готовності немає у жодного з партнерів. Мелоні підкреслила, що Італія не надсилатиме військових навіть для участі у символічних

eprasa.pl 3d2d5c0476

тренувальних місіях для ЗСУ, а натомість вона підтримуватиме «ініціативи з моніторингу та навчання за межами кордонів України».

Польща не готова направляти до України своїх солдатів, натомість може стати логістичним хабом для західних сил стримування. «Польща не планує відправлення військ в Україну. Також і після закінчення війни», – наголосив, зокрема, польський прем'єр Дональд Туск. Він пояснив, що для участі Польщі у «Коаліції охочих» достатньо того, що зараз саме через Польщу в Україну заходить військове постачання. «Ми відповідаємо за логістику. Відомо, що в Польщі знаходиться цей найбільший хаб. Це завдання достатньої, якщо не сказати виняткової важливості», – підкреслив Туск.

США надає «security guarantees»

Очікується, що Туреччина відіграватиме провідну роль у гарантуванні безпеки України на морі, а Велика Британія і Франція – на суші, натомість США зможуть надати розвідувальні можливості й прикриття з повітря.

США дають згоду на свою участь у гарантіях, однак наразі невідомий конкретний формат. Після особистої зустрічі учасники засідання «Коаліції охочих» телефонували американському президенту Дональду Трампу. За словами Емманюеля Макрона, в найближчі тижні визначиться внесок Америки в гарантії для України. А далі будуть контакти між американцями та росіянами, де «всі сигнали мають перетворитися на реальність».

«Ми поговорили з президентом Америки. Висновки наступні: в найближчі тижні чітко визначимо, який буде внесок США в цю коаліцію та фіналізуємо його. Внески європейських країн, Азіатсько-Тихоокеанського регіону, а також Канади. Визначили й перші та вторинні зобов'язання, щоб припинити війну», – сказав президент Франції.

За словами Макрона, якщо рф й надалі відмовлятиметься від конкретних переговорів про мир, то «ми разом із США підемо на додаткові санкції». Він додав, що «незалежно від того, чи буде мир або припинення вогню, гарантії безпеки для України діятимуть одразу».

Відомо, що Трамп принципово виключає надсилання в Україну американських військових. Однак теперішні дискусії точаться навколо гібридних форматів, зокрема заснованих на американських розвідувальних даних. Одна з ідей – моніторинг демілітаризованої зони, що розмежовуватиме територію під контролем України та окуповану росіянами територію. Жодних фінальних рішень з цього приводу немає, але учасники зустрічі у Парижі зберігають певний оптимізм.

Володимир Зеленський повідомив, що пропонував США розглянути спеціальний формат для захисту українського неба. «Щодо ППО. Ми розглядаємо один формат і вчора вперше говорили про це з Емманюлем, а сьогодні поділилися з партнерами й президентом Трампом. Якщо ми отримаємо позитивний сигнал від США, тому що технічно багато в новому форматі захисту неба залежить від них, якщо ми отримаємо від них позитивний сигнал, то будемо раді поділитися інформацією», – сказав український президент.

Можливим варіантом буде також патрулювання українського неба західними літаками із західними пілотами, що будуть розміщені на території держав-членів НАТО.

Британія і наступний Рамштайн у Лондоні

За підсумками зустрічі «Коаліції охочих» британський прем'єр-міністр Кір Стармер привітав заяви партнерів про постачання Україні ракет великої дальності. Хоча Стармер не уточнив, про які ракети йдеться і хто саме їх постачатиме, український аналітичний проект Defense Express припускає, що йдеться про американські ракети ERAM.

Серед важливого – Лондон надав Україні військову допомогу на понад 1,3 млрд доларів (1 мільярд фунтів стерлінгів), оплачену доходами від заморожених російських активів. Міністр оборони Британії Джон Гілі повідомив, що кошти, отримані від заморожених російських активів, були використані для оплати зброї та військової допомоги, що дозволило поставити сотні тисяч артилерійських боєприпасів, сотні ракет протиповітряної оборони, запасні частини, укласти нові контракти на технічне обслуговування і ремонт обладнання та транспортних засобів.

Гілі додав, що Велика Британія переглядає рівень готовності своїх збройних сил та прискорює фінансування, щоб бути готовою до будь-якого розгортання сил в Україні.

За останні 50 днів Велика Британія надала Україні таку допомогу: 4,7 млн патронів до стрілецької зброї, 60 тис. артилерійських снарядів, ракет і ракетних снарядів, понад 2500 безпілотників, понад 200 систем радіоелектронної боротьби, 100 одиниць легкої зброї, 30 транспортних засобів, додаткове обладнання для протидії безпілотникам і ППО.

«Велика Британія залишається відданою забезпеченню справедливого і тривалого миру в Україні, виділивши цього року 4,5 млрд фунтів стерлінгів на військову підтримку України», – зазначається в повідомленні британців. З цих коштів, зокрема, було виділено кредит у розмірі 2,26 млрд фунтів стерлінгів для України через Фонд надзвичайного прискорення доходів, який погашається за рахунок коштів, отриманих від продажу заморожених російських активів.

Треба додати, що 3 вересня міністр оборони Великої Британії Джон Гілі відвідав з візитом Київ та зустрівся з головою Міноборони України Денисом Шмигалем, який повідомив, що метою зустрічі було скоординувати основні питання наступного засідання у форматі Рамштайн та спільні оборонні проєкти, приготувати важливі двосторонні рішення, які посилять обороноздатність обох країн.

Чергове засідання у форматі Рамштайн заплановане на 9 вересня у Лондоні.

Володимир Зеленський зазначив, що після зустрічі «Коаліції охочих» йде активна робота щодо підготовки до формату Рамштайн.

«Ми працюємо також і щоб були нові внески партнерів у програму PURL. Це дуже потрібна програма: ми завдяки цій програмі купуємо американську зброю, і вже там більше 2 мільярдів доларів. Ми будемо ще збільшувати це фінансування. Серед головних пріоритетів для всієї нашої роботи з партнерами – більший захист неба, захист проти російських „Шахедів", проти російських ракет», – сказав він. ●

eprasa.pl 3d2d5c0476

Анна ВІННИЦЬКА
Фото надав Іван Сирник

Культурний Щецін

Ансамбль пісні й танцю «Ослав'яни» та гурт «Співанка» з Мокрого, а також українські художні колективи зі Щеціна та околиць взяли участь у спільному концерті до Дня Незалежності України в Щеціні – такими були цьогорічні Дні української культури, які вперше організувала новообрана управа Щецінського відділу Об'єднання українців у Польщі.

«28-мі Дні української культури вже позаду. Кожен із нас знайшов щось для себе. Ми разом відзначили День прапора України та День Незалежності України, яка досі бореться із загарбником. Це був також особливий фестиваль. Фестиваль, організований новою молодою командою Щецінського відділу Об'єднання українців у Польщі. Вітаю організаторів, екзамен складено! Дякую виконавцям, спонсорам. Було супер», – написав на своїй сторінці Іван Сирник, колишній голова відділу.

– Ми навіть не уявляли, яким великим викликом буде для нас організація свята. У дотеперішніх організаторів був великий досвід, а ми це робили вперше й хотіли повернутися до давніх масштабних традицій. Бо останніми роками з огляду на пандемію, а згодом війну відзначення Днів української культури не були великими. Я б навіть сказав, що вони дещо притихли, бо всі зусилля йшли на допомогу потребуючій Україні, – каже Петро Колодій, нинішній голова Щецінського відділу ОУП.

Дні української культури тепер повернулися до дводенної програми. Першого дня виступили гості – ансамбль пісні й танцю «Ослав'яни» та гурт «Співанка», які представляють фольклор української громади в Польщі. Другого – свої номери представили колективи, учасниками яких є здебільшого діти з України, що були примушені покинути батьківщину внаслідок війни або приїхали до Польщі раніше.

– Ми як організація хочемо об'єднувати всіх українців, і це не стосується лише Днів української культури, а загалом нашої діяльності. Хочемо поповнювати наше об'єднання українцями з України, які, зрозуміло, матимуть бажання з нами бути, адже це надає нового дихання організації. Бо ж новоприбулі українці – це дуже часто спеціалісти високого рів-

eprasa.pl 3d2d5c0476

ня. Тому під час першого дня свята виступили наші гості з Мокрого, а другого – різні гурти, які зараз працюють у Щеціні та в яких виступають прибулі до чи після початку війни українські діти. У такий спосіб ці два дні для глядачів, з одного боку, були подібними, оскільки представляли українську традиційну культуру, а з другого – різними, бо першого дня домінував фольклор, а другого – український танець та спів у більш сучасній обробці, – розповідає Петро Колодій.

Гурт «Співанка»

Зараз у всіх структурах ОУП відбувається заміна поколінь: дотеперішніх голів та членів управ, котрі працювали в організації навіть по кількадесят років, дуже часто замінює молодше покоління. Це гарантує, що Об'єднання надалі розвиватиметься. Таку тенденцію спостерігаємо й у Щеціні. А нова управа зараз пріоритетним завданням вважає повернення нашої громади до домівки.

– Саме Щецін може бути прикладом для всієї Польщі, як допомагати Україні, оскільки ми допомагаємо від 2014 року. Це завдяки колишньому голові відділу Іванові Сирнику, який організовує цю допомогу. Зібраних грошей, одягу, придбаних машин, дронів чи виготовлених сіток просто не перерахувати. Але допомагаючи Україні, ми майже покинули нашу статутну роботу й зараз хочемо повернутися до неї. До того ж головою гуртка ОУП у Щеціні став Ярослав Білас, котрий належить до православного віросповідання. Тому хочемо також зміцнити нашу співпрацю з православною церквою. Не таємниця, що досі ми більше працювали з греко-католицькою церквою, святиня якої розташована біля осередку, – зазначає новообраний голова відділу.

Зрозуміло, що нині, до закінчення війни, першочерговою залишається допомога Україні, де триває війна, чим надалі займатиметься як член управи відділу Іван Сирник. Натомість не менш важливим завданням буде праця управ гуртка й відділу над тим, щоб домівка знову стала місцем зустрічі всіх українців. На жаль, пандемія та війна призвели до того, що люди по всій Польщі позамикались у власних домівках, а це не сприяє розвитку організації. Відрадно, що у цьому році вдалося, як було це раніше, на завершення першого дня фестивалю української культури зустрітися з членами ансамблю «Ослав'яни» та «Співанка» у головному залі осередку, поспілкуватися і разом заспівати. Бо найкраще знайомитися під час розмов і співів. У планах – Масляниця, новорічна зустріч, шевченківські святкування, зустрічі для дітей чи заходи, позначені церковним календарем. Тому зараз триває ремонт приміщень осередку, аби згодом, зокрема молодь та літні люди, могли використовувати цей простір для проведення подій. ●

Ансамбль пісні й танцю «Ослав'яни»

eprasa.pl 3d2d5c0476

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

Зустріч культур під знаком Грифа

Зустріч культур у Кошаліні – це захід, на якому музика, танці, смаки та рукоділля вже двадцять років об'єднують покоління та розповідають історію нашого регіону. Цього року під час ювілейних XX Зустрічей культур на знак визнання внеску в розвиток Західного Помор'я віцемаршалок Західнопоморського воєводства Якуб Ковалік вручив Срібні почесні відзнаки Західнопоморського Грифа громадським діячам національних та етнічних меншин.

Почесна відзнака Західнопоморського Грифа – це нагорода, яка присуджується управлінням Західнопоморського воєводства особам, організаціям і установам за видатний внесок в економічний, культурний та соціальний розвиток регіону. Вона була заснована сеймиком Західнопоморського воєводства у 2002 році. Цьогоріч Срібну почесну відзнаку Західнопоморського Грифа отримали представники української та ромської громад: Стефанія Терефенко з Валча, Володимир Філь з Білого Бору, Володимир Качор з Колобжеґа, Владислав Долінський та Роман Радзівонович із Кошаліна, Михайло Курдило зі Свідвина. На думку нагороджених, це підтвердження того, що їхня робота є важливою та має значення не лише для національних й етнічних громад, але й загалом регіону. А як відзначив довголітній голова гуртка ОУП у Білому Борі Володимир Філь, дякуючи від імені всіх нагороджених, нині бути представником національної чи етнічної меншини не просто, тому тим більш приємно, що їхні зусилля помічено. Ці зусилля докладено, аби підтримувати власну ідентичність та багатство культур, щоб суспільство звикало до інакшості, а національні та етнічні меншини могли будувати Європу під польським небом саме тут, у Кошаліні.

За словами Романа Біласа, голови Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі, що виступив організатором зустрічі, цьогорічна подія, як і попередні едиції, засвідчує, що на Помор'ї всі національні, етнічні, а також віросповідні меншини знаходять своє місце, й тому найбільшою цінністю заходу є формування толерантності в регіоні.

– Це цінність, яка не покладається на гроші чи інші матеріальні блага. Вона будується в серцях і умах мешканців нашого регіону. В одному культурному тиглі ми всі повинні поважати одне одного, бо такими є правила людяності. Живучи поряд, ми не можемо ставитися до сусідів вороже, а навпаки – толерантно та приязно, – говорить Роман Білас.

– Етнічні групи та національні меншини є важливою ланкою у процесі будування громадського суспільства. Це саме завдяки вашій культурі та вашим корінням, які можемо пізнавати, ми збагачуємо наш соціальний простір, і за

eprasa.pl 3d2d5c0476

це вам дякуємо. Кошалін був, є і буде толерантним місцем. У нашому красивому місті має право жити кожен, – наголосив віцемер Себастіан Талай.

Зустріч культур – це презентація художнього доробку національних та етнічних меншин, що проживають у регіоні: польської, української, кашубської, ромської та німецької. Це міжкультурний та міжпоколіннєвий діалог, такий необхідний саме сьогодні, коли в Польщі зростають антибіженські та антиіммігрантські настрої. Аби такий діалог міг відбуватися, на місцях потрібні люди, які задаватимуть тон культурній чи економічній співпраці, як цьогоріч відзначені Грифом довголітні голови гуртків ОУП Стефанія Терефенко, Володимир Філь, Володимир Качор, Михайло Курдило та Роман Радзівонович. Представляючи їхні постаті, нинішня голова гуртка ОУП у Кошаліні Юстина Москалик підкреслювала відданість згаданих діячів суспільній праці, що спрямована на побудову польсько-українського діалогу. Нижче розповідаємо про нагороджених.

Стефанія Терефенко – громадська діячка, яка протягом 25 років була головою гуртка ОУП у Валчі. Вона ініціювала та реалізувала багато культурних, науково-соціальних та освітніх проєктів. Організовані нею численні презентації, концерти та зустрічі мали величезну популярність як у самому місті, так і околицях. Діячка активно підтримувала людей у потребі, хоча б організувавши тритижневу поїздку до Польщі для дітей Чорнобиля в 90-х роках, підтримуючи українських воєнних біженців чи надаючи матеріальну допомогу для людей в Україні.

Володимир Філь – культурний діяч, громадський активіст, відома і шанована неординарна особистість. Протягом 41 року – голова гуртка ОУП у Білому Борі. Ініціював і реалізував багато культурних, освітніх, громадських та історичних ініціатив у місті й поза ним. Активно працював у комітеті побудови греко-католицької церкви в Білому Борі, архітектурної перлини за проєктом професора Юрія Новосільського, місцевого пам'ятника українському генію Тарасові Шевченку та підтримував будівництво гуртожитку білобірського Шкільного комплексу ім. Тараса Шевченка. Багаторічний директор Повітового управління доріг у Щецінку, щецінецький віцестароста в 1999-2006 роках, повітовий та міський депутат. Протягом років працює для просування польсько-українського діалогу.

Володимир Качор – активіст у сфері освіти та соціально-культурної діяльності. Організатор багатьох заходів для дітей та молоді. Протягом 25 років – голова гуртка ОУП в Колобжеґу. Будує міжкультурні мости в громадах, що складаються з представників різного походження, віросповідання та традицій. З непохитною відданістю навчає поваги та розуміння. Як вчитель неодноразово організовував міжкультурні зустрічі, концерти, спортивні змагання та літні табори для дітей і молоді з Польщі та України.

Владислав Долінський протягом багатьох років головував у освітньо-інтеграційному фонді «Фрейда». Активний громадський діяч, творець інтеграційного простору для ромських дітей. Організатор освітніх зустрічей. Не один рік співпрацював із численними неурядовими організаціями, що діють у сфері національних та етнічних меншин. Відомий у Польщі та за кордоном музикант. Популяризатор ромської традиції та культури.

Роман Радзівонович 20 років обіймав посаду голови гуртка ОУП у Кошаліні. Громадський діяч, організатор багатьох культурних, освітніх заходів та численних історичних зустрічей. Багаторічний соліст, а потім диригент репрезентативного чоловічого хору ОУП «Журавлі». Бере участь у налагодженні міжкультурного та міжконфесійного діалогу. Співорганізатор Перегляду українського кіно, Фестивалю українських дитячих колективів та Зустрічей культур у Кошаліні.

Михайло Курдило 33 роки очолює гурток ОУП у Свідвині, громадський та культурний діяч. Пропагує українську культуру, організовуючи численні концерти та зустрічі. Протягом десятиліть працює на розвиток польсько-українського діалогу. Він член Західнопоморської окружної палати інженерів-будівельників.

Це далеко не всі заслуги та сфери, де працюють відзначені нагородою. Насправді кожен з них заслуговує на окрему розповідь, оскільки саме завдяки таким особам на місцях провадиться культурне життя українців і формується толерантність до національних та етнічних меншин. Це наше багатство.

У XX Зустрічах культур взяли участь, зокрема, ромський гурт «Don Vasyl & Cygańskie Gwiazdy», український колектив «Гойраки», кашубський ансамбль пісні й танцю «Битів», дитячий хор «Первоцвіт», виконавці зі спільного проєкту «Музична студія „ViArt"», хор німецької меншини з Нідзиці. Традиційно під час концерту були представлені художні вироби національних та етнічних меншин, а учасники заходу також могли скуштувати український борщ. Організатори разом з Балтійським товариством «PomagaMy» з Колобжеґа проводили збір коштів для дітей, котрі мешкають в Україні, що бореться з російським ворогом. Волонтери товариства планують свою поїздку з гуманітарною допомогою 13 вересня.

Зустріч культур організували кошалінський гурток та відділ ОУП у співпраці з Кашубсько-Поморським об'єднанням та представниками німецької й ромської меншини. ●

eprasa.pl 3d2d5c0476

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

XXV Народні гуляння в Асунах – свято солідарності та дружби

Учасників «Асуняди» привітали (зліва направо): директорка української школи в Ґурові-Ілавецькому Марія Ольга Сич, уповноважена маршалка у справах нацменшин Анета Бжиска та заступник директора Крайового осередку підтримки фермерів (KOWR) Дарій Качмар. Голос взяв також Віктор Марек Лейк – колишній уповноважений маршалка у справах нацменшин, який відвідав захід з дружиною Тересою Астрамович-Лейк – професоркою Вармінсько-Мазурського університету в Ольштині, авторкою ряду польсько-українських наукових ініціатив

Народні гуляння в Асунах відбулися 30 серпня й підтвердили, що вже чверть століття вони об'єднують мешканців та гостей ґміни Барцяни – українців і поляків. Цьогорічні святкування супроводжували зворушливі спогади, жести вдячності та символічні свідчення солідарності з Україною, яка бореться.

Відкриваючи захід, війт ґміни Барцяни Марта Камінська наголосила, що фестиваль протягом двадцяти п'яти років є не лише святом української культури, а й мостом між людьми, яких поєднує спільна історія та сучасні виклики. Вона підкреслила: сила громади полягає у взаємопідтримці, взаємній пошані та готовності працювати разом для майбутнього. У своїй промові війт закликала берегти пам'ять про тих, хто поклав своє життя за збереження традицій і незалежність України. Попросила хвилиною мовчання віддати шану жертвам війни та зазначила, що «єдність і солідарність – це найбільша цінність, яка сьогодні може нас усіх захищати». Присутні вшанували також пам'ять українських лідерів та активістів – Антона Старуха, Мирона Сича та Богдана Качмара. Марта Камінська подякувала й тим, хто багато років підтримує і розвиває українські традиції в регіоні, наголошуючи, що без таких людей не було б ані фестивалю, ані цього унікального простору зустрічі культур. Серед відзначених були Аліна Качмар, колишній війт Лукаш Вісьневський, Анна та Іван Служали, Зеновій Щудло та Зеновій Янків. Особливу подяку висловили також Степанові Мігусу, багаторічному голові Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі, діяльність якого дала можливість зберегти й розвивати українські традиції в регіоні.

Однією з найважливіших подій програми стало урочисте відкриття відремонтованої світлиці в Асунах, яка водночас виконує роль місцевого Осередку української культури. Як наголосила війт, це простір, покликаний

eprasa.pl 3d2d5c0476

«Шаравари» і Павло Герчак спільно виконали пісню «Манить»

Гості з України – ансамбль «Яворина»

служити місцем зустрічей, розмов, співпраці та інтеграції мешканців. Чин освячення здійснив парох місцевої греко-католицької парафії отець Дмитро Гарасим. В урочистостях взяли участь, зокрема, директорка української школи, дружина Мирона Сича, Марія Ольга Сич та заступниця голови Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі Наталія Сич – донька українського лідера, котрий, за словами війта ґміни, відіграв важливу роль у здобутті коштів на ремонт світлиці. Сьогодні це місце постає як сучасний та багатофункціональний осередок. Будівля зберегла свій історичний характер, але одночасно отримала нове оснащення та простір. Довкола об'єкта облаштовано мальовничу територію для відпочинку й рекреації. У спеціально підготовленій частині будівлі розміщено кімнати для гостей, завдяки чому можна приймати учасників обмінів та туристів. Саме тут планують організовувати міжнародні зустрічі, зокрема юних поляків та їхніх друзів з України, Литви чи Латвії.

Комплекс, розташований на березі річки Омет, стане також ідеальним місцем для сімейних свят, весіль чи корпоративних подій. Поєднання культурної місії з новими функціями робить його одним з найважливіших центрів активності у ґміні Барцяни, а також символом співпраці й дружби між поляками та українцями.

Під час цьогорічної «Асуняди» відбулася розмова з волонтерами Стефаном Мельником та Павлом Герчаком, які від початку війни в Україні активно допомагають тим,

Відновленою світлицею в Асунах в основному користуються місцеві українці

хто в потребі. Їхній приклад засвідчує, що солідарність не знає кордонів – кожен може долучитися до допомоги. Паралельно проводився благодійний збір коштів, метою якого було підтримати жертв війни. У нововідкритій світлиці теж презентували виставку фотографій конвоїв в Україну, здійснених Стефаном Мельником і Павлом Герчаком.

На учасників фесту чекали й страви, котрі приготували місцеві реставратори та сільські жіночі клуби з Молтайн та Оґрудек, де активно діють представниці місцевої української громади.

Центром розваг традиційно стала сцена. Цього разу запальним фолькроком відвідувачів порадували «Горпина» та їхні молодші колеги «Шаравари». Гостей з України представляв гурт «Яворина», а цілу ніч для глядачів виступав кентшинський гурт «Аванті». Учасників свята розважали теж «Бартове» та «Неті» – артисти з Ґмінного будинку культури в Барцянах, який майстерно справився з головними організаційними питаннями. Ювілейний характер події підкреслив винятковий сюрприз – спільне виконання гімну «Асуняди», до якого долучилася війт разом з ансамблями та публікою.

25-ті святкування в Асунах вкотре стали доказом міцності польсько-українських зв'язків і сили місцевої громади. Усе це дійство мусили чути росіяни, оскільки кордон з Крулевецькою областю розташований за менш ніж кілометр від площі, на території якої відбуваються Сільські гуляння. Нормальний сусід, певно, був би бажаним гостем такого заходу. Однак для злочинців не може бути місця у вільному цивілізованому світі. ●

eprasa.pl 3d2d5c0476

ІСТОРІЯ

Олександр ЛЮБЧИЧ
Фото з Вікіпедії

Геній кольорів і світла

Місто, де з'явився на світ цей хлопчик, було одним із найгарніших в Європі, земля – мальовничою і прекрасною, хоча й нещасною, бо в ній панували чужинці. Але він обрав свій шлях і впевнено пішов по ньому, взявши із собою лише блакить неба, сонячне проміння та осяяну ним в різних образах і предметах дійсність. І відтворив все це на полотні, ставши генієм своєї справи, бо подібного серед українців ще не було.

Це сталося у Києві – 26 серпня (7 вересня) 1875 року донька священника Марія Іванівна Крачковська народила хлопчика, що й засвідчила метрична книга місцевої церкви. Але відомостей про батьків не було, бо він народився поза шлюбом, отримав ім'я Олександр і був відправлений до бабусі в село біля Борзни на Чернігівщині. Там і пройшли перші роки життя Сашка. Бабуся – проста селянка, але вона знала багато цікавого і збуджувала уяву хлопчика різними поговірками, прислів'ями, розповідями про козаків і казкових героїв. І Сашко вже змалечку пройнявся почуттям глибокої любові до рідної землі. Коли ж йому виповнилося 7 років, то мати, яка вийшла заміж за власника майстерні по виготовленню іконостасів Олександра Мурашка, згадала про сина і забрала в Чернігів. Вітчим став залучати хлопчика до власних робіт, бо думав передати йому свою справу. Однак трапилась подія, яка змінила життя як вітчима, так і прийомного сина.

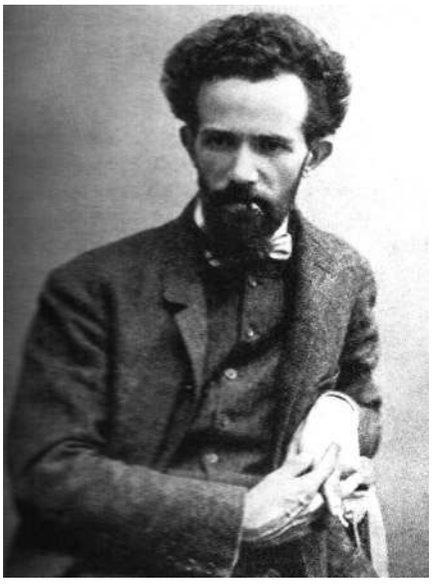
Олександр Мурашко

Вперше у Києві: вибір свого майбутнього

На початку 80-х років XIX століття увага багатьох людей була прикута до Володимирського собору у Києві, який планували присвятити 900-й річниці прийняття християнства. Собор був збудований, але потрібно було ще здійснити внутрішні роботи – виготовити і встановити іконостаси, розписати стіни тощо. В 1887 році майстер Олександр Мурашко отримав замовлення працювати при облаштуванні собору. Оскільки з'явилась така можливість, то він, не гаючись, зібрав свою сім'ю і переїхав до Києва. Це наклало свій відбиток і на подальшу долю Сашка. Вчитися він не хотів, був відрахований із гімназії, бо його більше цікавило те, що відбувалося у Володимирському соборі, а ще – в майстерні художника Миколи Мурашка, рідного брата свого вітчима. Останній віддав його у навчання до іконописця, бо все ще надіявся, що Сашко буде його помічником. Буваючи у соборі, хлопчик познайомився із відомими художниками Віктором Васнєцовим, Михайлом Нестеровим і Адріаном Праховим, які теж помітили його інтерес до живопису. Сашко все більше тягнувся до високого мистецтва, але вітчим був категорично проти. І, як кажуть, найшла коса на камінь, не допоміг навіть Микола Мурашко, який переконував брата не ламати долю хлопчика. Скінчилося тим, що 15-річний підліток втік із дому, пристав до бурлаків і вантажників на Дніпрі, працював із ними, спав – де прийдеться, інколи навіть на схилах ріки. Дістав нежить, але вітчим не хотів здаватися, бо думав переламати хлопчика. Врешті не витримав Микола Мурашко, який кинув у бій «важку артилерію». Разом із Васнєцовим і Праховим він прийшов до брата, і художники спільними зусиллями переконали упертюха дати можливість Сашкові йти своїм шляхом. Так завдяки своїй наполегливості хлопчик переміг. Напевно із вдячності до вітчима він прийняв його ім'я і прізвище – став Олександром Олександровичем Мурашком. І, отримавши гроші на дорогу, відправився у далекий і ще невідомий йому Санкт-Петербург.

Петербург: навчання в Академії мистецтв

Перші два роки перебування в столиці імперії були нелегкими. Олександр, за власним зізнанням, «не мав манер, був таким собі босяком». Та ще й не мав відповідної освіти. Тож в 1894-1895 роках він навчався у Вищому художньому училищі і лише з 1896-го був прийнятий до Академії мистецтв. Тут завдяки рекомендаційному листові професора Прахова, який був знайомим самого Іллі Рєпіна, Мурашка прийняли до малярного класу славнозвісного художника. Разом із ним навчалися Борис Кустодієв, Філіп Малявін та інші, в майбутньому відомі художники. Сором'язливий і ззовні стриманий Мурашко зробив все, щоб привернути увагу Рєпіна. Він старанно засвоїв всі принципи його живописних методів, вільну манеру розмашистого мазка і пластичності всіх об'єктів, а також глибокий реалізм при передачі навіть далекої дійсності. Але Мурашко пішов далі свого вчителя. Рєпін, родом із України, цікавився козацтвом і прославився, зокрема, картиною «Запорожці пишуть листа турецькому султанові». Наслідуючи вчителя, Мурашко взяв сюжет із далекої козацької давнини і в якості випускної роботи створив полотно «Похорон кошового» (1900). Але на відміну від творіння Рєпіна, сповненого веселощами і сміхом, на його картині панує сум і якась внутрішня зосередженість, начебто козаки вже передчувають неминуче знищення Січі. А ще на ній передана гра світла – яскраво виділені центральні фігури (в першій, як гадають, зображений Михайло Старицький), а навколо процесії згущується темрява. Картина ця була визнана кращою, і Мурашко отримав за неї велику золоту медаль, яка дала йому право на кошти Академії поїхати за кордон.

Європа: продовження навчання й здобуття досвіду

В 1901-1904 роках Мурашко перебував в країнах Європи, які прославилися своїм мистецтвом, зокрема живописом. Перш за все, це Париж – загальноприйнятий тоді культурний і розважальний центр не лише Європи,

eprasa.pl 3d2d5c0476

а й усього світу. В мистецтві тон задавали французькі художники-імпресіоністи, і юнак відразу ж захопився тим, що назвав пізніше «гріхами» своєї молодості. В картинах, позначених впливом модної течії, Мурашко відтворює бурхливе життя європейської столиці, передає красу, настрої і характери своїх персонажів, передусім жінок («Парижанки біля кав'ярні», «Паризька кав'ярня» тощо). Але він не замикається на сучасності, відвідує виставки і музеї, знайомиться із творами видатних митців, серед яких найпривабливішим для нього був Веласкес. В Парижі Мурашко створив одну зі своїх найкращих картин «Дівчина в червоному капелюсі». Виконана в червоних, чорних і пастельних тонах вона вражає внутрішньою зосередженістю та скромною елегантністю юної особи, яка завмерла в очікуванні своєї невизначеної ще долі. Але Мурашко не міг обмежитися Парижем, тому продовжив навчання в одному із культурних центрів Німеччини – Мюнхені. Більш спокійне старовинне місто вабило його як один із центрів поширення модернізму в мистецтві. Ним художник теж цікавився, хоча, сприймаючи модні напрями, не поривав із реалізмом у відтворенні дійсності, колоритом і самобутністю своєї батьківщини. Це і дало можливість створити безсмертні шедеври. Ще за кордоном розпочав писати одну із найкращих своїх картин «Карусель», яку закінчив пізніше.

Друге перебування в Петербурзі й Києві: тріумф майстра

В 1904 році вже впевнений і добре підготовлений художник повернувся в російську столицю. Тут приєднався до гурту випускників Академії мистецтв, які створили «Нове товариство художників» і стали проводити виставки власних картин в різних містах країни. Прізвище Мурашка почало набувати великої популярності серед любителів високого мистецтва, але сам художник усе більше згадував і сумував за рідною Україною і Києвом. Він мав мрію: «Київ повинен стати тим, чим став для всієї Німеччини Мюнхен – самостійним художнім центром цілого Півдня. Тут світло, тут сонце, тут чудової краси природа, тут своя культура». В 1907 році Мурашко повернувся в Україну і начебто за помахом чарівної палички отримав європейське визнання. Ще в 1906 році він закінчив «Карусель», полотно, яке підводило підсумок рокам його перебування у Європі. На ній двійко гарних сільських дівчат крутиться у вихорі міської каруселі, немовби в кругообігу самого життя, котре тільки починається. Вони замріяні й безтурботні, на відміну героїнь попередніх картин художника – паризьких поважних дам, а їхня щирість просто заворожує. Автор писав, що хотів передати «сповнений радості вигляд сільських дівчат», які «накупили собі міських обновок, одягнулись у них і вперше в житті сіли на дерев'яних коней каруселі». «Карусель» була представлена на X Мюнхенській міжнародній виставці 1909 року, отримавши там золоту медаль. Картину купив якийсь колекціонер із Будапешта, Мурашко її більше не бачив, але завдяки «Каруселі» став відомим у Європі. Деякі із критиків назвали його манеру виконання «динамічним імпресіонізмом», але із національною душею, що й проявилося у вищезгаданій картині. Видавничі фірми і редакції журналів стали звертатися до Мурашка із проханням зробити копії з картини, а художникові запропонували провести персональні виставки у Дюссельдорфі, Кельні, Мюнхені. Картини виставлялися ще й в інших європейських містах – Амстердамі, Берліні, Венеції. Серед них виконана в легких, світлих тонах – блакитному, жовтому, рожевому та інших – картина «Благовіщення». Це його єдине полотно релігійного напряму, але самі фігури (як гадають, діва Марія і архангел Гавриїл) та обстановка навколо них створюють якусь приземленість, близькість до людей, начебто дія відбувається десь на Київщині. А присутність на картині жовтого і блакитного кольорів деякі люди навіть сприйняли як наявність націоналістичних поглядів у самого Мурашка.

Київ в період змін: майстер зі своїм народом

Олександр Мурашко не був революціонером чи людиною радикальних поглядів, але від самого народження був зі своїм народом. В чернігівському селі, де жив із бабусею, сприймав все, що оточувало його, як надзвичайно близьке і рідне. Любив бувати на природі, серед людей, де відразу ж вихоплював поглядом найбільш суттєве й характерне для обраного ним персонажа і об'єкта. Мурашко був автором різних портретів, але найбільш вдалі його картини, де зображені прості люди – містяни і селяни («Зима», «Праля», «Неділя», «Селянська родина» та інші). «Дрібниці, деталі – не головне, – вважав художник. – Головне – розгледіти душу». І останнє йому вдавалося. На вказаних картинах яскраві кольори в одязі і оточуючій обстановці доповнюються грою світла і тіней, виділяючи кожен персонаж із властивим йому внутрішнім світом. І люди, жінки й чоловіки, відрізняються від легковажних дівчат із «Каруселі», бо мають певний досвід і знають, що «життя прожити – не поле перейти». Остання із картин цієї серії «Продавчині квітів» (1917) незавершена, але якби це сталося, то була б одним із кращих творінь українського живопису.

Олександр Мурашко був одружений. Його дружиною і водночас музою із 1909 року була молодша на 15 років Маргарита Крюгер. Дітей вони не мали, але взяли прийомну доньку Катю. Після того, як вітчима в 1910 році не стало, його майно було продане, і подружжя купило будинок на Лук'янівці. А в 1913 році Мурашко відкрив у 11-поверховому «хмарочосі Гінзбурга» власну мистецьку школу, яка відрізнялась від подібних шкіл тим, що в ній, крім основного курсу живопису, ще й читали лекції з історії і філософії мистецтва. Після революційних подій у Києві Олександр Мурашко взяв участь в організації і відкритті Української академії мистецтв (вересень 1917-го), почав в ній викладати і працювати в Художній раді при Народному секретаріаті освіти. Громадська діяльність забирала в нього багато часу і він жалівся в одному із листів, що майже два роки нічого не малює і мріє, що його «з миром відпустять для тихої роботи».

Але цього не сталося. В січні 1918 року Київ захопили більшовицькі війська, які вночі патрулювали місто. В ніч з 14 на 15 червня Олександр і Маргарита засиділися у своїх сусідів Шустових, де чаювали й згадували минуле. Вийшли з будинку після першої години ночі і їх зупинив патруль. Художника забрав із собою, а на другий день його знайшли вбитого на сусідній вулиці. В радянських джерелах писали, що це зробили «бандити», сучасні ж дослідники схиляються до думки, що радянська влада відомстила Мурашку за те, що був патріотом України. Видатного художника Олександра Мурашка вважають першою жертвою «Розстріляного Відродження» тоді, коли ще масових розправ не було. Його поховали на Лук'янівському цвинтарі, а його картини нині оцінюють в сотні тисяч доларів. Але головне не це, а те, що він залишився в пам'яті народній як одна із немеркнучих зірок українського Відродження. ●

eprasa.pl 3d2d5c0476

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Єромонах Яков – Студита – о. Ярослав Мадзелян – Лемко

Того рока о. Яков одсвяткували 50-ту річницю жытя в священничым сані (2 марця 2025 р.), та до 75-х роковин народин юж не дожили (адже до 17 вересня). Од 17 серпня 2025 р. о. Якова не є юж серед нами жывыма, але Они медже нами духом ищы сут. Стары Лемкы вірили, же душа чловеча по смерти тіла 40 дни може ходити ищы по земли (адже о. Яков можут быти з нами до 26 вересня). Додам, же о. Ярослав Мадзелян любили землю предків. На ній закінчыли душпастырску діяльніст, 1 вересня 2007 р. перестали быти парохом Высовы, Устя Горлицкого, Сьнітниці и Гладышова. Того дня о. Ярослав перешли на пенсию и вернули до свого душевного материка, до Свято-Успеньской Лавры в Уневі. Того рока Высову замінили на Львів, але о парохянах своіх ниґда не забывали, за вшыткых молили ся в монастирскій церкви св. Архістратига Михаіла. На середині сесой монастирской церкви лежали в домовині (знимка 1), там де посьлідні рокы жыли разом з братами свого монастиря, а іхнє тіло другого Христового пришествя ждати буде в унівскій земли (знимка 2). Даст Бог, же стрінеме ся там, де не є кордонів ани ріжниц ниякых, де вшыткы поєднаны сут в Сотворителю. Думам, же отця Якова бракує неєдному з нас, были сьвященником, якых треба сучасному світови, цілым серцьом одданы были служыню Богу и людям. Богу служили найкраще як лем могли, все служащы людям. Отец Ярослав, по выселіню и ліквідациі нашой Церкви безбожном комуном, сут першым выпусником «греко-католицкой» семинариі в Польщы – гнешньой Митрополичой Духовной Семинариі УГКЦ в Люблині. Вышше при слові: *греко-католицкой* мус было дати скобкы, бо товдышня люблинска семинария не была таком як гнешня. О тім, же молодий Ярослав был греко-католицкым питомцем, знал лем він и ректор товдышньой лем римо-католицкой семинариі.

Отец Ярослав Мадзелян, перворідный сын Григория Мадзеляна з Чертіжного и Любы з дому Павук з Ізб, юж в 1975 році глошли до історії, а народили ся 17 вересня 1950 рока на чужыні в *Kęszycy,* в третім році по выгнаню. Початковом и середньом осьвітом надихали ся в недалекым повітовым місточку (в *Międzyrzeczu*), а по богословскє знаня поіхали аж на східний конец Польщы, до латинской Семинариі, діючой при Католицкым Університеті Люблинскым в Люблині. Высьвячено Іх на заході в Мєндзижечу 2 марця 1975 р. Треба доповісти, же четвертый питомец (так як и трьох попередніх выпусників іншых латинскых семінарий – з якых першого высьвячено в 1970 р. – рукоположеных по війні для служіня в одраджаючых ся греко-католицкых станицях в Польщы) східнього духа вынюс не з семинариі, а з рідной хыжы и

Фото з фейсбук-сторінки Юрія Бойка

Фото з фейсбук-сторінки Cerkiew Św. Mikołaja w Cyganku

eprasa.pl 3d2d5c0476

діяспорной, катакомбной, жывой, греко-католицкой Церкви. Покликаня молодого Ярослава было одповідьом Бога на великы потребы и очікуваня нашого народа, зневоленого выгнаньом з рідной землі и розметаном по чужыні. Ярослав Мадзелян стали священником, бо нашы предкы и на чужыні хотіли Богу покланяти ся в своій мові и в своім обряді, товды своє находили лем в Церкви. Бог так попровадил о. Ярослава, же Лемко першы шліфы священничого жытя здобывал на Лемковині – в 1975 р. стали парохом Команьчы. Думам, же то не припадок, же першый по выселіню выпусник гнешньой Митрополичой Духовной Семинариі УГКЦ в Люблині трафил до Команьчы, то єдине місце, в котрім по 1947 році Греко-католицка церков діяла безустанно. Команьчан не виселили, бо більшіст мешканців того села была працівниками надлісництва, но и не загарештувано іхнього пароха. Священьство о. Якова в Команьчы отримало дияментовы шліфы.

Фото з сайту seminarija.pl

Отец Ярослав з Лемками были аджи товды, кєд церковна влада післала Іх на далеку північ, де Лемківщына не сігала ниґда, але гнеска Лемкы жыют и там. Всядываль, де о. Мадзелян появили ся, там почынали діяти ся великы річы. В 1977 році стали парохом Білого Бору, станицю переняли од іншого великого Лемка, од о. мітрата Стефана Дзюбины, котры товды стали генеральным вікарым греко-католиків в Польщы. В Білім Борі о. Ярослав Мадзелян працювали для блага вірных, та сами тіж не стояли в місци, стали студитом и за то тепер бесідуєме о Них, яко о отцю Якові. Од 1979 рока такє мали монаше імено, схиму (адже вічны обіты) приняли в 1985 році, товды парох білобірской парохиі обома ногами глошол на уску та нелегку стежку, ведучу Іх прямо до Царства Небесного и фурт были з нами. За часів о. Якова з білобірской парохиі до люблинской семинариі пішло купета молодых хлопців. Декотрых з них вздрите знятых на знимці 3. Были то: бл.п. Іван Добощак (1-й од ліва серед стоячых в заднім ряді), о. Іван Лайкіш (1-й од ліва серед стоячых в першім ряді), о. Богдан Дрозд, о. Роман Дрозд, о. Ярослав Москалик (1-й од права серед стоячых в першім ряді), о. Богдан Огородник (1-й од права серед сідячых), о. Стефан Батрух, но и гнешній Высокопреосвященний архиєпископ Євген Попович, митрополит Перемиско-Варшавский. Під оком о. Якова вшыткы греко-католицкы питомці на літнім таборі в Білім Борі поглубляли богословскє знаня. Хтож з них до гнеска барз тепло не споминат білобірскых «вакаций» з 1979 р., на сесых літных таборах зо своіма єґомосьцьями та з рідном церковном традицийом за пан брат питомці были 24 годины на добу. Додам, же товды в семінариі цілий академіцкий рік пережывали без свого священника.

Отця Якова в чернці постригли в Білым Борі, але студиты до Іхнього серця и ума трафили дуже скорше. О студитах чули з оповідань мамы, котры з товдышніх юж православных Ізб по плотскє и душевне лікуваня ходили до сусідньой Фльоринкы, завідуваной од 4 мая 1936 рока през отців Студитів. Хоц о. Яків вродили ся на чужыні, то Лемковину фурт мали в серци и за то, де бы не были, она все з нима была и буде, плотска смерт не зможе быти кінцьом такой любови. Они любов до землі предків потрафили защыпити не лем Лемкам. Гнеска найбільшым магнесом, притігаючым греко-католицку молодіж на Лемківщыну, сут *Сарепты*. Не знам ци якбы о. Яков не были Лемком, та церковна влада не післала бы Іх на священниче служіня до Білого Бору, то ци гнес-ка в Новици мали бы сме *Сарепты*. О. Яков, як пристало на праведного, душевного провідника, схоснували ся благом думком своіх питомців (Івана Лайкіша, Ярослава Москалика и Богдана Огородника) мріючых о літнім таборі не на чужыні (в Білим Борі ци Кошаліні), де пришло предкам нашым и нам жыти по 1947 році, а в материку. Отец Ярослав все барз уважні призерали ся людям, каждого потрафили з великом увагом выслухати и за то барз добрі знали, што «в молодых душах грає», чого треба ім найбільше и то зразу. Рішыли здійснити іхню ідею, котра до гнеска родит блага на хосен людям и Богу. Маме *Сарепты*, бо питомці и іхній душпастир думали не лем о собі, на серци лежало ім добро молодого поколіня, жебы молоды люде мали змогу познати традицию нашой церкви и жыти ньом. О. Мадзелян знали, де греко-католицка молодіж найти може найліпшу духову пожыву. Новицю знали дос добрі, скорше без два рокы на вакациях мешкали в новицкій школі и релігіі вчыли місцеву молодіж. Товды в тім селі мешкали самы Лемкы, а кєд трафил ся дахто іншый, то по нашому радил. О. Ярослав барз добі знали, же в Новиці сарептяне будут мати вшытко, чого ім треба. Єст церков и то з іконостасом, яка отулена єст гробами колишніх вірных, и што важнішше, мали там ничым ани никым необмежений час на молитву. В Новиці не было ани римо-католицкого, ани православного єґомосьця, Отец задбали и про то, жебы сарептяне мали дах над головом, хыжу оддала ім новицка вдовиця, ничым библийна посьлідню лепту. Попало на Новицю, бо товды, як вышше юж єм повідал, в сесім селі мешкали головні лем нашы люде. То было барз важне, там вшыткы ся знали, адже трудніжше было з зовні впровадити «обсерватора», котрого не мож бы было зразу выдошпіти.

Далі буде

eprasa.pl 3d2d5c0476

VI Міжнародна наукова конференція «Українці та їхні сусіди впродовж віків: політика, господарство, релігія, культура і повсякденне життя»

Конференція, організована Українським історичним товариством у Польщі, почнеться 13 вересня 2025 року о 9:00 в Українському домі в Перемишлі.

Конференція проходитиме під почесним патронатом почесного консула України в Перемишлі Олександра Бачика, а медіа-патронат узяв тижневик «Наше слово».

Захід збере провідних науковців з Польщі, України, Словаччини та інших країн, які обговорюватимуть різноманітні аспекти українсько-польських та українсько-європейських відносин. Програма конференції охоплює чотири тематичні секції:
- Українсько-польські відносини до 1947 року
- Українсько-польські відносини після 1947 року та історична пам'ять
- Відносини українців з іншими народами і міжкультурні взаємини
- Сучасна Україна – російсько-українська війна

Учасники виголосять доповіді, що стосуються суспільної та політичної історії, колективної пам'яті, місця української меншини в Польщі, а також актуальних викликів, пов'язаних із триваючою агресією росії проти України.

Програма конференції також включає супровідні заходи:
► о **14:10** – відкриття виставки, присвяченої 80-й річниці злочину у селі Березка (Brzuska),
► о **15:45** – вручення медалей «СТОРОЖ ПАМ'ЯТІ»,
а опісля
Лемківський блок: 35-ліття діяльності Об'єднання лемків – презентація та авторська зустріч з професором Ярославом Сирником (презентація книжки «Лемківське роздоріжжя») та зустріч з професором Богданом Гальчаком (презентація книжки «Конфлікт про лемківські ліси»).
Конференція у Перемишлі є унікальним майданчиком для обміну науковою думкою та досвідом між дослідниками, а також важливим простором українсько-польського діалогу перед викликами сучасності.

З великим сумом повідомляємо, що 29 серпня 2025 року
на 92-му році життя відійшла у вічність

бл. п. Ярослава Федусьо з дому Пічак

Вона народилася 16 січня 1934 року в Руді-Журавецькій, біля Любичі-Королівської.
У 1947 році під час акції «Вісла» Її переселено до села Заброст-Великий Венґожевського повіту, де Вона проживала до останніх днів.
Дякуємо о. Василю Парасюку, о. Івану Лайкішу, о. Дмитру Гарасиму за похоронні відправи, церковному хору за спів, родині, друзям, сусідам, які прибули на похорон.
Вічна Їй пам'ять!

З подякою, Діти, Онуки і Правнуки

Поморський відділ та ґданський гурток
Об'єднання українців у Польщі
складають щирі слова співчуття
багаторічному члену управи гуртка
Петру Федусю і всій його родині
з приводу відходу у Вічність матері –

бл.п. Ярослави «Славки» Федусьо,
народженої 1934 року.

Її шлях – від дитячих років у Руді-Журавецькій
до зрілих літ у служінні родині та громаді –
був прикладом гідності, щирості й доброти.

Вічна Їй пам'ять!

Смерть бо через людину,
і через Людину воскресення мертвих.
Бо так, як в Адамі вмирають усі,
так само в Христі всі оживуть.
1 Коринтян 15:21-22

Щирі слова підтримки та співчуття
у тяжку для Вас хвилину
після смерті дорогої мами, тещі і бабусі
бл. пам. Ярослави Федусьо
Зенобії і Владиславу Козубелям,
а також усім близьким
передають друзі з українського ліцею
в Ґурові-Ілавецькому

eprasa.pl 3d2d5c0476

Передплата «Нашого слова» на 2025 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**145,00** зл	**290,00** зл	**580,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**7,00** зл + поштові оплати	**155,00** зл	**310,00** зл	**620,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**7,00** зл без поштових оплат	**91,00** зл	**182,00** зл	**364,00** зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
550,00 зл	**1100,00** зл
130,00 євро	**260,00** євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
200,00 дол КАНАД.	**400,00** дол КАНАД.

США

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
580,00 зл	**1160,00** зл
140,00 дол США	**280,00** дол США

ДОРОГІ ЧИТАЧІ!

Можливе запізнення газети залежить не від видавця, а від пошти.
Нагадуємо, що замовлення на передплату приймає також Kolporter (kolporter.com.pl).

Редакція

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ЯВОЖНО!

Управа гуртка ОУП та Парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що в суботу, **27 вересня 2025 року, о 10.00 в Явожні, в лісі біля пам'ятника, відбудеться божественна літургія та панахида в наміренні жертв Центрального табору праці Явожно.**
Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Від імені організаторів – Іван Зрада, тел. 660449733.

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 3d2d5c0476

Kraków

Otwarty Kraków

Краківські подвіря та будинки в творчості українського артиста, *Леона Ґеца*

Krakowskie podwórka i budynki w twórczości ukraińskiego artysty, *Leona Getza*

виставка / wystawa

1-30.09

вернісаж / wernisaż:

02.09.2025 | 18:00

Супровідні події:
→ майстеркласи з літографії - 13.09. | 11:00
→ лекція про Ґеца - 19.09. | 17:30

Wydarzenia towarzyszące:
→ warsztaty z litografii - 13.09. | 11:00
→ lekcja o Getzu - 19.09. | 17:30

Pałac Krzysztofory / Muzeum Krakowa

Rynek Główny 35

ZADANIE PUBLICZNE WSPÓŁFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW MIASTA KRAKOWA

Związek Ukraińców w Polsce Koło w Krakowie · Muzeum Krakowa · Otwarty Kraków · Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie · WSMiPUJ · LITOGRAF · Studia Polsko-Ukraińskie Uniwersytet Jagielloński · Наше Слово

eprasa.pl 3d2d5c0476